

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ÚPICE-LÁNY
Palackého 793, 542 32 Úpice

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

CHAMELEON JEMENSKÝ

ŠKOLNÍ ROK 2020-2021

VENDULA MENŠÍKOVÁ

9. A

OBSAH

I ÚVOD

II TEORETICKÁ ČÁST

1 Základní informace

1.1 Popis těla a délka

1.2 Potrava a chov

1.3 Přirozené prostředí

2 Potřebnosti k chovu/ Vybavení terária

2.1 Zdroj světla

2.2 Zeleň v teráriu

2.3 Pozadí terária

3 Zbarvení kůže a nálady

3.1 Tmavší odstíny

3.2 Světlejší odstíny

4 Svlékání z kůže

III PRAKTICKÁ ČÁST

1 Beseda

2 Fotografie z besedy

3 Pracovní list k besedě

4 Řešení pracovního listu

IV ZÁVĚR

V SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

VI PŘÍLOHY

I ÚVOD

Toto téma jsem si vybrala, protože sama doma chovám jednoho chameleona jemenského a přišlo mi, že většina lidí o tomto zvířeti skoro nic neví. Chameleona si většina lidí spojuje pouze s tím, že je schopen měnit barvu své kůže. Každý den je schopen mě uchvátit svým chováním. Ve své absolventské práci vás chci seznámit s nároky na jeho chov, na jeho výživu a samozřejmě s jeho chováním. Chameleona jsem si koupila v září 2020 za své peníze, vybavení terária mi zaplatili rodiče. Můj chameleon se jmenuje Šunkyn.

II TEORETICKÁ ČÁST

1 Základní informace

1.1 Popis těla a jeho délka

Hned na první pohled si můžeme všimnout jeho tzv. přilby, kterou hrdě nosí na své hlavě. Přilbu lze také nazvat jako „kormidlo“. Díky němu chameleon udržuje rovnováhu ve výškách. Jeho oči nejsou na sobě závislé, každé oko si může jezdit, kam chce. Je schopen zaznamenat sebemenší pohyb a vibrace. Navzdory výbornému zraku však chameleon nemá jeden smysl, sluch. Chameleoni jsou téměř nahluchlí.

Jeho tělo, které může dosahovat u samce délky až 65 cm a u samice okolo 45 cm, má zajímavý tvar. Může být buď úplně placatý (většinou na slunci nebo pod UV lampou, aby vstřebal víc tepla a světla), anebo naopak široký. Ocas, v pohádkách bývá znázorněn tak, že při chůzi ho má stočený. Ale opak je pravdou. Jeho ocas je zvednutý rovně nahoru a mimo jiné mu také slouží k zachytávání o větve a další předměty, používá ho i jako „jištění“ při lovu. Chameleonův ocas označujeme jako ovíjivý. Zajímavé jsou také jeho nohy. Na každé z nich má 5 prstů, ale jinak postavených. Na předních nohách má do vnitřní strany tři prsty a do vnější strany dva, na zadních nohách je to však zcela opačně. Na nohou má také dost dlouhé drápy, kterými se dokáže pořádně zarýt do kůže, když cítí nestabilitu nebo riziko pádu.

Vlastní foto

1.2 Potrava a chov

Určitě vás zajímá, co takový chameleon jí. Je to různé. Občas si dá kobyliku různých velikostí, někdy to je cvrček a někdy to vyhraje list v teráriu. Kobylinky a cvrčky kupujeme živé a máme je uschované ve větších krabicích v mém pokoji. Někdy se v mém pokoji cítím jako na dovolené díky cvrkání cvrčků. Potrava se také musí obalovat ve vápníku, který se buď koupí, nebo se vyrobí ze skořápek od vajíčka. Bez vápníku by chameleon ztrácel svou barvu.

Ke koupi chameleona proto nepatří jen starat se o něj samotného, ale také o jeho potravu. Nutné je vyhazovat již mrtvé cvrčky a kobylinky a potravu, kterou chameleon nespotřebuje. Mrtvé cvrčky a kobylinky občas chameleon sní taky. Dále přizpůsobit jim prostory, ve kterých žijí.

Pokud chameleon má přes den k snědku cvrčky, dostává vždy po 2-3 kusech obvykle ve čtyřech dávkách. První dávku má okolo 8. hodiny ránní a oběd ve 12 hodin. Odpolední svačinka je okolo 14. hodiny a poslední jídlo dne má už v 17:00. Pokud má ale kobylinky, dostává vždy jednu a ve stejný čas jako cvrčky. Většinou ale potravu míchám, aby byl jídelníček pestřejší.

1.3 Přirozené prostředí

Chameleon pochází ze Saúdské Arábie a také Jemenu, kde žije spíše v hornatých oblastech, většinou v suchu se spoustou zeleně, nejvíc času tráví na větvích.

Potravu si musí hledat sami, v přírodě jim to až pod nos nikdo nepodá. Mají tam však větší výběr potravy. Létá jim tam hmyz, cvrčci, kobylky, červi a žížaly.

Vlastní foto

Jsou to samotáři, proto se moc často nestává, že by na videích nebo fotkách na internetu byli dva chameleoni vedle sebe, pokud nejde o páření. Jejich největším nebezpečím jsou hadi. Když chameleon hada zahlédne, je schopný ihned umřít ze strachu, že ho sežere.

2 Potřebnosti k chovu/ Vybavení terária

4.1 Zdroj světla

Základním vybavením terária musí být světlo s časovačem. Bez světla chameleon nemůže trávit. Potřebuje A+B UV zářivku. Tenhle typ zářivky v sobě kombinuje oba typy potřebného světla, je však možnost zakoupit světla zvlášť, budou tedy dvě A a B.

V létě je dobré dát chameleona i na slunce, on se roztáhne, aby pohltil více světla, a spokojeně odpočívá. Pozor, ať se neztratí. Časovač je také velmi důležitý, v zimě by chameleonovi světlo mělo svítit 11 hodin a v létě 12 hodin.

Vlastní foto

2.2 Zeleň v teráriu

Tím, že chameleon žije v přírodě v prostředí plném zeleně, potřebuje ji mít i ve svém obydlí u lidí.

Základem jsou větve, na kterých listy a další zeleň roste. I když jsou chameleoni hmyzožravci, občas jim k obědu stačí jen list, který si ve svém teráriu sami ukousnou. Prostředí by mělo být hlavně živé, proto je potřeba pravidelně terárium kropit vodou, aby rostliny prospívaly. Ovšem nevadí, pokud se někde objeví umělý list nebo umělá větev.

Důležité je hlavně, aby chameleon měl to své zelené prostředí, do kterého se může schovat a být tam šťastný a spokojený. My jsme s rodinou našemu chameleonovi přidali na jednu zeď v teráriu vytisknutou fotografii přírody, aby se víc cítil jako doma.

Vlastní foto

2.3 Pozadí terária

Aby se chameleon měl ještě lépe, než má, je zapotřebí, aby měl v teráriu nějakou umělou skálu nebo zeď. Světlo mu skálu nahřeje a chameleon se o ni může zahřát. Na zdi by měla být zase nějaká zeleň, popřípadě se po zdi může pohybovat i potrava.

Půda na dně terária je také velmi důležitá. Hlína nebo substrát, z nichž pak rostliny rostou, mezi nimi různé kamínky a větvičky, zároveň také větší kameny nebo kusy kůry.

Vlastní foto

3 Zbarvení kůže a nálady

3.1 Tmavší odstíny

Chameleoni jsou nejznámější asi tím, že jsou schopni změnit svou barvu podle prostředí, ve kterém se zrovna nachází, to však není celá pravda.

Barvy chameleona lze dělit na tmavší a světlejší odstíny. Začala bych tmavšími. Jeho barva se nemění pouze podle prostředí, ale také podle nálady a spokojenosti. Tmavší barvu má, když se mu něco nelíbí nebo, a to je velmi zajímavé, když se vidí v zrcadle. Má totiž pocit, že proti němu stojí soupeř. Je totiž známo, že dva chameleoni mají problém být spolu, každý potřebuje svůj prostor (teritorium), aby se mohl cítit jako král. Pokud se tedy zahledne v zrcadle, změní svou barvu na hodně tmavě zelenou, místy až hnědou barvu, a nafoukne své tělo a tím se jakoby připraví na boj. Ukazuje tím svou sílu a snaží se zastrašit soupeře. Jeho přilba na hlavě zčerná. Může se i stát, že vyrazí nečekaně hlavou proti soupeři, a protože byl blízko zrcadla, hlavou do něj silně narazil.

Vlastní foto

K tmavšímu zbarvení také dochází, když se ráno protahuje. Jeho tělo zase nabere objem a nafoukne se mu “vole” a pořádně si zívne.

3.2 Světlejší odstíny

Světlá barva je na chameleonovi asi nejhezčí. Nejenže vynikají jeho krásně barevné pruhy na kůži, ale také vynikají jeho tzv. „ostny“ na hřbetu a břiše. Ocas se mu krásně v teráriu ovine okolo větví a každý hned ví, kde se schovává. Vidět ho v živých barvách je pro mě radost. Víím, že je spokojený, uklidněný a stále v dobré náladě.

Když se na mě výjimečně někdy zlobí, zvýrazní se mu tmavě zelené puntíky v pruzích a dvakrát se stalo, že na mě zasyčel, když byl asi půl rok starý. Ale od té doby už se to nestává a jsme dobří partáci. Je to můj mazel, i když to může znít divně.

Vlastní foto

4 Svlekání z kůže

Jako většina plazů se i chameleon svléká z kůže. Někteří plazi svlékají celou kůži najednou (hadi), chameleon však po částech. Někdy se nám stane, že se náš Šunkyn svléká až jeden měsíc.

Kůži si schovávám. Pozoruji na ní, jak se chameleon zvětšuje, ale také různé menší a větší prohlubeniny nebo tvary, protože to na sloupané kůži jde hezky vidět. Občas mu na kůži zůstane i kus, který mu nechce spadnout, na to mám kartáček a tím mu kůži lehce přejedu a ona odpadne.

Zjistila jsme také, že i on sám si kůži sundává při svlekání. Když jsem přišla jednoho dne domů, přistihla jsem ho, jak si zadní nohou sahá až k oku, kůži chytil a následně hodil na spod terária, podařilo se mi to dokonce zachytit i na záznam. Také má ve zvyku drbat se o skálu nebo chodit na „túry“ po svém teráriu, kde mu pak kůže zase odpadne.

Vlastní foto

III PRAKTICKÁ ČÁST

1 Beseda

Jako praktickou část jsem si zvolila besedu o chameleonovi pro žáky 3. třídy. Tato beseda proběhla ve středu 5. května 2021. Ve 3. třídě v rámci prvouky se žáci učí základní skupiny živočichů. Seznamují se s pojmy bezobratlí živočichové a obratlovci. Uvádí si rozdíly mezi těmito skupinami a základní zástupce. Na toto byla zaměřena i první část besedy.

V druhé části jsme si už povídali o plazech a hlavně o chameleonovi, který mezi plazy patří. Zmínila jsem charakteristické znaky chameleona, vnější a vnitřní stavbu jeho těla, nároky na prostředí a potravu. Děti pokládaly během výkladu řadu dotazů. Byly velmi zvědavé. Chameleona si mohly pohladit a na živo se s ním seznámit. Viděly i ukázkou, jak si chytá potravu. Připravila jsem si pro ně pracovní list, který během besedy vypracovaly.

Podle mého názoru se beseda dětem líbila, byly nadšené. Doufám, že si zapamatují plno poznatků, které později využijí při výuce.

2 Fotografie z besedy

Autor fotografií z besedy: Hana Vávrová

Autor fotografie: Zdeněk Hrabánek

3 Pracovní list k besedě

PRACOVNÍ LIST PRO 3. TŘÍDU K BESEDĚ – PLAZI

1. Zakroužkuj, který z těchto živočichů patří mezi plazi.

2. Zakroužkuj pravdivá tvrzení o plazech.

Někteří plazi mohou žít ve vodě i na souši.

Mezi plazi patří i chameleon.

Všichni plazi se pohybují plazením.

Tělo mají pokryté šupinami, krunýřem a deskami.

3. Napiš 5 plazů, které znáš.

4. Chameleon je ještěrka nebo had?

5. Jak dlouho žije chameleon?

6. Je chameleon plaché zvíře?

ANO NE

7. Mají chameleoni sluch?

ANO NE

8. Jsou chameleoni spíše býložravci nebo masožravci?

a) masožravec

b) býložravec

c) masožravec i býložravec

9. Svléká chameleon svoji kůži?

ANO NE

10. Mění chameleon svoji barvu?

ANO NE

4 Řešení pracovního listu

PRACOVNÍ LIST PRO 3. TŘÍDU K BESEDĚ – PLAZI

1. Zakroužkuj, který z těchto živočichů patří mezi plazi.

2. Zakroužkuj pravdivá tvrzení o plazech.

Někteří plazi mohou žít ve vodě i na souši. **ANO**

Mezi plazi patří i chameleon. **ANO**

Všichni plazi se pohybují plazením. **NE**

Tělo mají pokryté šupinami, krunýřem a deskami. **ANO**

3. Napiš 5 plazů, které znáš.

4. Chameleon je ještěrka nebo had?

5. Jak dlouho žije chameleon?

6 až 8 let

6. Je chameleon plaché zvíře?

ANO NE

7. Mají chameleoni sluch?

ANO **NE**

8. Jsou chameleoni spíše býložravci nebo masožravci?

a) masožravec b) býložravec

9. Svléká chameleon svoji kůži?

ANO NE

10. Mění chameleon svoji barvu?

ANO NE

c) masožravec i býložravec

IV ZÁVĚR

Jsem moc ráda, že jsem vás mohla seznámit s mým chameleonem a podrobnostmi o jeho životě se mnou. Doufám, že vás tato absolventská práce nějak zaujala a že jste teď více obeznámeni o tom, co vše obnáší mít doma jako zvířátko chameleona.

V SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

VELENSKÁ, Nataša. *Chameleon jemenský*. Rudná u Prahy: Robimaus, 2007. Abeceda teraristy. ISBN 978-80-903-3570-7.

PELIKÁNOVÁ, Ivana, Věra ČABRADOVÁ, František HASCH, Jaroslav SEJPKA a Petra ŠIMONOVÁ. *Přírodopis 7: pro základní školy a víceletá gymnázia*. Plzeň: Fraus, 2015. ISBN 978-80-7489-038-3.

Heslo „Chameleon“ na:

https://www.tipio.cz/chameleon/?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu (16.04.2021)

VI PŘÍLOHY

Všechny fotografie jsou vlastní.

